

Салдацький патреть.

Латыньска побрехенька, по нашому розказана.

увъ соби колысь-то якыйсь-то маляръ... ось на уми мотається, якъ його звалы, та не згадаю... Ну, дарма; маляръ та й маляръ. И що то бувъ за скусный! Тамъ морока його зна, якъ-то гарно малювавъ! Чы вы, братики, шо чытаете, або слухаете сюю кныжку, думаете, шо винъ такъ малювавъ соби просто, абы-якъ, шо тилькы розмиша краску—чы червону, чы бурякову, чы жовту—та такъ просто й маже чы стиль, чы скрыню? Э, ни! трывайте лышень! Такы шо вздрыть, такъ зъ нього патреть и вчеше; хочъ бы тоби видро, або свыня, такы живисинько воно й йе; тилькы посвыстышь та й годи! А ще було якъ намалюе шо-небудь та пидпыше,—бо й пысьменный бувъ соби,—що се не кавунъ, а слыва, такъ такы точнисинька слыва. Разъ... (о, смиху було! хлопци ажъ кышкы порвалы видъ реготу) змалювавъ винъ такы нашого отця Мыкыты кобылу, та якъ же живо вчыстывъ, такъ на вдывовыжу! Ну, намалювавшы, та й каже намъ: „теперь, хлопци, дывитесь, шо за кумедія буде“. А мы кажемо: „а ну, ну; шо тамъ буде?“ А винъ каже: „а йдить лышень за мною, та й несить патреть поповои кобылы“. Отъ мы, узявшы, та й пишлы, та по його наущеню и постановылы билия пан-отцевого двора; пидперлы ии гарненько; такы точнисинько якъ кобыла стоить: и на одно око слипа, и хвистъ вырваный, и ребра ий повылазылы, та ще й голову понурыла, мовъ пасеться. Отъ якъ постановылы ии, а самы узявшы, та й попрысидалы по-пидь плѣтомъ, у бур'янахъ, та й ждемо батушку,

а самы тулымося яко мога, щобъ не реготаться. Ажъ ось, зыркъ иде нашъ отецъ Мыкыта (та ще, мабутъ, було, и у головци), йде, та соби пидъ нисъ *всемьрину* мугыче; а дали и вздривъ кобылу, та й каже: „що за ледащо мій Охримъ! (а його батрака та звали Охримомъ) кобыла, каже, зійшла проты ночи зъ двора, а винъ и байдуже; колы-бъ то мени ии пійматы!“ А дали знявъ зъ себе поясъ, зав'язавъ петлю, та й ставъ до неї пидкрадатысь, та знай цмока, та прыговорюе: „тпрусьо, ряба, тпрусьо!“ а дали, якъ пидійшовъ блызенько, якъ замыне ий на шыю поясъ, якъ крыкне *тпру!* якъ потягне до себе, а кобыла якъ впадє, а мы такъ и зреготалысь, та на-втикачє! А отецъ Мыкыта и зоставсь; стоить, якъ укопаний, и руки и ноги одубили, и ни зъ мисця; а кобыла передъ нымъ лежить до горы ногами; и пидпиркы не вдержалы, якъ потягнувъ ии до себе, щобъ не втекла. Та вже описля розказувавъ, що й довго-бъ стоявъ, та попада побачыла, та й не знала, що зъ нымъ и робыты: и виддувала, и водою брызкала, та на превельку сылу зъ мисця звела и увела у хату; такъ—каже—цилисиньку ничъ трясця його была, а кобыла усе въ вичи лизла, ажъ покы шалхеи напывся.

Такъ ось такый-то бувъ скусный маляръ... те, те, тє, теперъ згадавъ: йго звали Кузьмою, а по батьощи Трохымовычъ. Якъ теперъ його бачу: у сынїй юпци, тяжыновыхъ шырокихъ штєняхъ, каламайковымъ поясомъ пузо пидперезане, а зверхъ кытаєва черкеска; на шыи, поверхъ билого комира, бумажный красный платокъ пов'язаний; шкапови чоботы добри, зъ пидковами; волосся чорне, пидъ чубъ пидстрижене, а усы соби рыжєньки, та густы, та довгы; не часто голывсь, такъ борода усигда якъ щитка. Горилкы не вжывавъ такъ, щобъ черезъ край, а якъ зъ прыятелямы у кумпанїи, такъ не пролывавъ; добре було на крыласи спива и гласы знавъ: часто объ нього спотыкавсь и панъ Ахтанасїй, отъ такы нашъ дякъ; тилькы вже ту прокляту кабаку такъ вжывавъ, що не то що—хлиба святого не йистыме, а безъ тїи погани и дыхаты не може. Бувъ соби пузатый добре, а родомъ—колы чувалы—зъ Борысивкы, Курськой губернїи; а у тїй слободи що-налуччи богомазы, иконопысьци и усякїи малярї, такъ и винъ то видтиля родомъ бувъ, а въ насъ у сели зеленывъ нову дзвынцю. И такы нигде прывды диты: що вже ниhto лучче не намалюе, ни розмалюе, якъ богомазъ зъ Борысивкы: вже не жалко и грошей! Якъ же москаль озьметься за сее дило,—ну! тилькы почухайся, та й видїйды. Торгується

и требуе багацько: дай йому и кошту, и грошей скількы, забажа, а якъ удере!—гай,гай! Йому кажешь—блакытна, а винь товче: „синя-ста“. Йому кажешь—не годыться, а винь чухгеться та каже: „нич:во-ста; для хахловъ и такой богъ брядъ“. Тьфу на ихъ голову!

Такъ про сього то Кузьму Трохымовыча прочувъ якийсь-то пань, що дуже кохавсь ув-огородахъ; такъ, бачъ—бида: горобци що-лито повыкльовують усе, що винь не понасива. Такъ винь то позвавъ Кузьму Трохымовыча та й поїеднавъ його, щобъ спысавъ йому салдата, та щобъ такой, якъ живый, бувъ, щобъ и горобци боялыся; „а буде яка хвалшъ, прыкыну,—каже,—тоби“. Отъ и сторжылысь за десять рубливъ грошей и восьмуху горилкы. Одже жъ то и змалювавъ винь салдата, та ще якъ! Що, я жъ кажу, що й живый не буде такой брыдкый, якъ то бувъ намальованый: пыкатый, мордатый, та ще зъ здоровенными усамы, що не тилькы горобцеви, а й чоловикови страшный. „Мундъръ“ на ньому лепський, гудзыками позашипуваный, що ажъ сяе. А оружжѡ—такъ погыбель його зна, якъ то живо спысавъ! Отъ такъ, бачыться, и стрельнѡ, що и прыступытысь страшно! А якъ задвывшся на нього, такъ, бачыться, вже и ворущытысь, и вусомъ морга, и очыма поводитъ, и рукамы дьорга, и ногамы дрыга, такы такъ и думаешь: отъ побижыть... отъ бытыме! Такъ то скусно бувъ намальованый!

Ну, змалювавши Кузьма Трохымовычъ и дума: „може не вгожу панови; тоди пропалы и гроши, и робота. Повезу куды на ярмарокъ, та й поставлю на базари и буду слухаты, що будуть люде казаты? Колы будутъ його жахатысь и лякатысь, тоди певно: беры, Кузьмо, гроши; колы жъ огудяты, то ще пидправлятыму, ажъ покы до кинця доведу“.

Зибравсь нашъ Кузьма Трохымовычъ, та й повизъ свого салдата—колы хто зна—ажъ въ Лыпци. Отъ у саму глуху пивничъ, якъ ще уси,—и ярмаркови биля возивъ, и хазяйство по хатахъ—спалы, и по шынкахъ народъ поросходывся, и свитло погасылы, винь и поставывъ той патреть на самій ярманци и попидпиравъ ще лучше, нижъ попивську кобылу, щобъ ни витерь не звалывъ, и щобъ якый п'яный, якъ поточытысь, або свыня, звычайно, ходючы по базарю, якъ прыїде чухатысь до нього, то щобъ не звалылы. А самъ за тымъ патретьомъ нап'явъ яточку, та й сивъ, щобъ прыслухатысь, що буде народъ казаты про його салдата; та тутъ же наклавъ на палитру красокъ, що „колы—каже—що не такъ, то я

й пидмалю“. Упоравшысь зо всимъ, прысивъ, понурывъ голову та й задримавъ соби трохы, покы ще до дила.

Ажъ ось стало и на свить займаться. Ище не попрытухалы уси зирочки, а вже нашъ Кузьма Трохымовычъ и зскочывъ; понюхавъ кабаки, прочхавсь, протерь очи полою, бо вже тутъ-пакъ никола було по воду йты, щобъ вымысь; пидперезавсь знову и поясъ прытягнувъ лепсько, насунувъ шапку по самый нись тай рукавычкы доставъ,—бо се, знаете, було объ першыхъ п'ятинкахъ, такъ вже зори холодни булы—и сивъ у свой ятци, щобъ прыслухатысь.

Першъ усього блыснуло свитло у „кабацѹ“... Гай-гай! Вже и въ Лыпцяхъ завелыся „кабаки“, неначе—нехай Богъ мылуе!—у „Рассѣи.“ Видкиля жъ то се узялось? Обществѹ насъ такъ прыкрытыло, щобъ, бачъ, видкупщыкъ за насъ, хто не здужа, зносывъ гроши у подушне; такъ узявсь не зъ справжнихъ видкупщыкывъ, а—такы ничого гриха таиты—знайшовсь изъ нашихъ, хрещеныхъ людей, шо вступывъ у ихъ виру, та якъ той Юда, узявсь держать и Лыпци, и другіи слободы на московськый ладъ; и вже въ нихъ не шынокъ зоветься, а „кабакъ“, и тамъ вже уся московська натура, и тамъ усе москаль на-голо, якъ у Туреччыни Туркы; та усе народъ проворный: не дойистъ, не доспыть, усе объ тимъ тилькы и дума, щобъ заробыть копійку. Така вже ихъ московська поведенція! А якъ тилькы нашого братчыка, хочъ бы й у кабацѹ, обдурюють, такъ ну, ну, ну! Отсе, колы прыйшовъ зъ посудыною, щобъ купыты до хазяйства на скильки треба горилкы, та хочъ трохы заслухайся, або задывысь, то й не долъе повной мираы, та мерщій и всыпá у твою посудыну, и вже хочъ споръ, хочъ лайся, а винъ тебе выпроводыть геть. Колы жъ тутъ хочешъ выпыты, то буцимъ то й добрый: за гывню зачеркне изъ дижкы такы повнисиньку; тутъ станешъ вуса розглажуваты та втыраешся, та поцмокаешъ хорошенько, и збираешся, якъ то гарненько на-тощака выпьешъ, та тилькы шо руку пиднявъ, и ще и до рота не донисъ, якъ, урагова його маты зна, де те москальчá у гаспыда озьметься, такы неначе, якъ той, шо... Духъ Святъ пры нашій хати!... пидбижыть, пидтовкне... плюсь! бильшъ половины чаркы назадъ у дижку! Лыхо та й годи! Пьешъ мерщій, бо розльвальщыкъ ще стане и чарку видниматы. Выпывъ... такъ шо жъ бо?... Якъ тамъ кажуть: по бороде потекло, а у ротъ не попало; а вже й не кажы, шо по жывоту пишло; ничого було гараздъ и проковтнуть. От-

така то ихъ московська вира, щобъ зо всякого зидраты; такъ куды имъ и спаты довго? Та такы тутъ спыть, а тутъ дума: якъ бы то и де бъ то пожывытысь?

Такъ отъ, якъ засвityты у кабаці, та й выслалы на двиръ пидтѳвкачку, чы не вздрыть кого на вулицы, щобъ заманыты у кабакъ. Выбигло чорта и озырається.... Подывітесь на нього: на що то воно похоже? Щобъ то йому голову гарненько пидъ чубчыкъ пидстрыгты, якъ и въ людей, а то патлатый-патлатый! Зъ переду ажъ у вичи йому волосся лизе, вуха закрывае, по потылицы шльопається; ажъ, сердега, усе знай головою потряхуе, щобъ тиі патлы не моталысь. И сорочка на ньому не якъ у людей: замисць билои, якъ законъ повелива, вона въ нього або червона, або сыня, та безъ комира, а зъ гаплькомъ, та на плечи и защибне; такъ що хто з-роду у-перше москаля побаче, то й не вгада, шѳ то воно и йе.

Оттакый-то ставъ бия кабацькыхъ дверей, поглядавъ-поглядавъ—и вздривъ, що стоить салдатъ на калаури зъ оружжомъ, та й ставъ гукаты на нього: „Служба!—каже—пайды-ка сюда! Стань тутечка-здесья, штобъ падь-часъ буде драка, такъ не дай насъ увъ абеду; а порція адъ насъ буде“. Стоить салдатъ, не ворущытысь! Москальча крыкнуло у-друге, крычыть и у-трете—салдатъ ни зъ мисця! Дали москальча злякалось, щобъ винъ не розсердивсь та не давъ бы йому щыпкы, покынувъ його та мершій у кабакъ та й зачынывсь. Кузьма Трохымовычъ чувъ сее все, усмихнувсь, моргнувъ усомъ та й подумавъ соби: „побачымо, що то дальшь буде; ще не велька штука москаля одурить!“

Затымъ выткнулось и сонечко. Тутъ стали рушаты й наши, що зъ борошномъ понайизжалы то зъ Деркачивъ, то зъ Вильшанои, та булы ажъ изъ Коломака. Шѳ то, батечку, изъ якихъ то мисць на той ярмарокъ не понавозылы усякого хлиба! Такы выдымо-невыдымо ихъ тутъ стояло! Колы сказать, що пидвидъ двадцять ихъ тутъ було, то, йей же то Богу моему, бильшь: хмара хмарою. Тутъ и жыто, и овесъ, и ячминь, и пшениця, и гречка, и усе, усе було. Знаете, прыйшло урем'я подушне зносыть, такъ усякому грошей треба. Нашъ братчыкъ не бабакъ: винъ жде поры. Слава тобі, Господы! винъ, нехай Богъ бороныть, не москаль, щобъ йому, покынувшы жинку, диточокъ и худобоньку, та за тією бидною копійчыною шлятысь по усимъ усядамъ и швандяты ажъ на край свита та кровавымъ потомъ иі заробляты. Та чого тутъ и

вередувать? Колы вродывъ Богъ хлибця та давъ його зибраты, то й дождай, поky прыйде нужда, що якъ десяцьки у волость потягнуть за подушне и за общественне, а тутъ жинка забажа льону, щобъ на сорочки прясты, та нового очипка, та дочкамъ плахить, або свить, та и усяка напастъ постыгне, що притьмомъ треба грошей; тоди вже нигде дитысь: везы хочъ верстовъ за двадцять, та чы стала цина, чы не стала, а ты первого торгу не кыдайся; за що продавъ, абы бь довго не стояты, та й урываи додому, та й рощутуй соби, щобъ и сюды, и туды стало. А якъ удовольвъ усихъ, отъ тоди вже справный козакъ! Лежы соби на печи, у проси, поky до новои нужды: тоди жь будемо й думаты, де що узаты.

Такъ оттаки-то тамъ бұлы, и ихъ вже и сонъ не бравъ. Сонечко зійшло, вони и посхоплювалысь, щобъ, знаете, купця не втерять. Отто гарненко повстававшы, помолылысь до церковь Богу та й послали одного зъ табору по воду, бо вже пора була и каши варыты. Потягъ Охримъ зъ двома боклагамы до крыныци, ажъ геть пидъ гору, та йде вулицею... Лупъ очыма!—стоить салдаты... Охримъ бувъ соби парень звычайненый, знявъ шапку, поклонывсь та й каже: „Добры-день, господа служывый!...“ А салдаты мовчыть... Отъ Охримъ и пишовъ своею дорогою, а Кузьма Трохымовычъ и всмихнувсь та й подумавъ: „одурывъ и своихъ! що то дальшь буде?...“ Ну, набравшы Охримъ воды та вертаючысь до табора, дума: „одже жь тутъ йе постой! А що, якъ спытаю, чы не треба имъ, бува, конямъ вивса, або якого борошна?“ Та якъ поривнявсь проты салдацкого патрета, та й каже: „Господа москаль! А скажить, будьте ласкави, вашому командѣрству: колы треба вивса, або якого борошна, то нехай прыйдутъ ось до табора та спытають Охрима Супоню; а въ мене овесець важненый, дешево виддамъ и мира людська: висимъ зъ верхомъ и трычи пд-боку вдарыты. Пужалуста жь не забудьте; а могорычъ нашъ буде. А на почынъ, нате лышень, понюхаймо кабаки“. Сее кажучы, доставъ зъ халявы рижокъ, постукавъ объ каблукъ и вытрусывъ на долоню; самъ понюхавъ, покректавъ, пиднись салдату та ще й прыговорюе: „Кабака гарна, терла жинка Ганна! стара маты вчыла ии м'яты; дочки ростыралы, у рижкы насыпалы. Ось подозвольте лышени!“ Салдаты ни-чычиркь, и усомъ не моргне! Неборакъ Охримъ узавъ соби на розумъ: „Цуръ йому!—каже соби на думци,—щобъ ще по пыци не давъ, бо винъ на те салдаты...“ Пиднявшы

боклагы та мерщій до табору, не оглядаючысь... А Кузьма Трохымовычъ сее чувшы та „кыхъ-кыхъ, кыхъ-кыхъ!“ та ажъ за боки брався, регочучы.

Покры жъ сее діялось, пиднялыся на мисто йты бублейныци, палянышныци, и ти, що кухлыкамы пшоно, а ложкамы олію продають. За нымы пидтюдцемъ поспишала зъ пырижкамы, зъ печенымъ м'ясомъ, зъ вареными хлякамы, горохвяныкамы и усякымы ласощамаы, чого тилькы душа забажа на снідання. А танокъ вела Явдоха Колупайчыха, молодыця гарна, не взявъ ии катъ: чорнява мордата, трошкы кырпатенька, та й рум'яна якъ рожа; та такы й одягна: очипокъ, хочъ винъ соби и зовсимъ вытертый,—самыныткы, а бувъ колысь парчѣвый; кожухъ билыхъ смушкывъ пидъ тяжною и бабакомъ обложеный, тилькы що скрызъ на ньому диркы—и по-пидъ рукамы, и на бокахъ, такъ що выдна була и уся одежа, и такы не проста, а мищанська, бо вона узята була у Лыпци ажъ изъ самисынького Харькова, и не простого, а мищанського роду: шушунъ набѣйчатый, спидныця каламайкова, тилькы що не можна було угадаты, якого воно йе цвиту, бо дуже було замазана олією; вона-бо пекла и бублыкы, и сластьоне, а коло сього дила не можна чысто ходыты: заразы выпачкаешся, якъ той чортъ, що до выдмы черезъ трубу лазыть.

Отъ молодыци и крычатъ Явдоси: „А ну, паньматко! выбирай мисце на щаслыву продажу. Ты въ насъ голова; де ты сядешъ, то и мы бия тебе“. Явдоха и узяла зъ чужой коробки паляныцю, стала на схидъ сонця, трычи перехрестылась, та й покотыла паляныцю навпакы сонця. Котылась тая паляныця, котылась, та й не зупынылась нигде, а прямисынько плюснула бия салдацького патрета. „Охъ мени лыхо!—сказала Явдоха, пиднявшы тую паляныцю, та мерщій пхнула ии мижъ свій товаръ:—якъ такы бия москаля сидаты? Винъ намъ такого лыха наробыть, що не то що! Ув-одной щипне, у другои хватне... та тутъ таке буде, що й коробокъ не позбираемо“.—„Выбирай же друге мисце,—гукнулы молодыци,—може й нестакъ щаслыве буде, та усе такы луччъ, нижъ даты москалю орудуваты надъ нашымъ крамомъ“.

Перевела Явдоха свій цехъ черезъ дорогу, поворожыла вп'ять другою, тежъ чужою булкою и мижъ свои положила, а де паляныця впала, тамъ сама зъ своимъ товаромъ сила, а молодыць розсадыла, де якій якъ по черзи прыпало, а чергу зробыла сама жъ такы Явдоха: яки булы багатши, такъ до себе блыжче, а бидну

на товаръ, такъ на самый хвистъ, у кутокъ, де й школяръ, що зъ малымы гришмы купуе самый дешевый товаръ, ии не знайде; та за чергу кожень базаръ и лупыть зъ ныхъ, що зможе. О! та баба жъ козырь була! Одно вже те, що Харьковська родомъ, а цокотуха та й цокотуха! Узялася надъ усимы перекупкамы отамануваты, и видъ десяцькыхъ, видъ головы, та й видъ самого пысаря оборонять; тилькы щобъ уси перекупкы ии слухалы и що скаже, щобъ сповнялы, и чого потребуе, щобъ поставлялы. Та нехай бы и не послухавъ ии хто! Такъ заразы и нашле: або свыня бублыкы похвата, або собака олю выпье, або п'яный поточыться та коробку переверне,—вже даромъ не пройде.

Тилькы що молодыцы любенько посидалы и кожна зъ своимъ крамомъ розташувалась, ажъ... тю!—москаля нечыстый и вродывъ зъ стовпцями биля ныхъ. Якъ же напустяться на нього перекупкы! „Зачымъ тутъ ставъ? Пиды соби геть; станъ де инше, не мишай православный товаръ продаваты, а самъ иды хочъ до чортивъ, опричь хлиба святого“. Отъ якъ затуркалы-затуркалы—бо звисно, якъ наши молодыцы, скилькы ихъ не буде, та якъ заговорять разомъ уси ув-одынъ голосъ, такъ ничего и не второпашъ: мовъ на лотокахъ вода шумыть, ажъ у вухахъ лящыть!—а москаль и байдуже, а знай соби крычыть: „гречышныкы гарячи!“ Що тутъ на свити робыты? Отъ бачуть молодыцы, що не-перельвкы, прысталы до Явдохы: „Робы, що знаешъ робы, а москаля збудь!“

Ничого Явдоси робыты, узяла—та усе такы не зъ своеи коробкы—тры в'язкы бублыкывъ и пишла до патрета, та й... далеби, що правда! поклонялась йому, мовъ живому, та й просыть: „Ваше благородіе, господа салдатцво! будьте ласкави, зведить зъ нашого мисця оттого навиженого, катольцького, бусурменського москаля, що ставъ биля бублейныць зъ стовпцями“. Сее кажучы, бачыть, що салдаты и не дывыться на неи, та й стала йому соваты бублыкы у руку, та й прыговорюе: „Кете, озмыть, ваше благородіе! Пожалуйте; дома здасться“. Салдаты—ни пары зъ усть. Якъ же роздывыться наша Явдоха, що се мана, що се не справжній салдаты, а тилькы його парсуна,—засоромылась, якъ ракъ, та швыдче, не оглядаючысь—видъ нього, та бублыкы—у свою коробку, и сила. Що вже не пыталы ии молодыцы, що ий тамъ було видъ москаля, такъ мовчыть та й мовчыть, и каже: „Адже збула москаля? чого жъ вамъ бильшь?..“ Бо москаль справди, ше якъ побачывъ, що Явдоха пишла жалитысь на нього, злякавсь, та й

зчезъ зъ стовпцями своїмы. А Кузьма Трохымовычъ, дывывшысь на сее, посміявсь соби ныщечкомъ, та й каже: „Оттакъ наши знай! Вже до насъ, мовъ до живого, зъ поклонамы ходять, неначе до засидателя.“

А тымъ часомъ позиходылося народу вже чымало! Таки куды окомъ не глянешъ, то усе люде, усе люде, якъ сарана у поли. И чого то туды не понаносылы, або не понавозылы? Таки такой ярмарокъ, що неначе у Харькови объ Пречыстіи: усякого товару, якого тильки подумашъ, усе йе. Чы грушъ? Такъ и на возахъ груши, и въ мишкахъ груши, и купама груши: прыйды, торгуй скільки тоби треба, та зъ якои хочъ купы и скільки хочъ куштуй, ниhto тоби и не поборонуть. А тамъ Мбсква зъ лаптямы та зъ лыками; булы въ ныхъ и мыскы, ложки, и тарилкы розмальовани; булы й решета, и ночовкы, дижи, лопаты, сивци; черевыкы, чоботы зъ пидковамы и немецкы, тилькы гвиздочкамы попидбывувани. Тутъ суздальци зъ богамы та зъ кныжкамы завалящымы; а побиля ихъ сластьоныця зъ грубокою: тилькы спытай, на скільки тоби треба, сластьонныхъ, такъ живо пидниме пелену та й зниме стару онучу, що нею горшыкъ зъ тистомъ накрытый, щобъ, знаете, тисто на холоди не простывало, и за тымъ пидъ пеленою у себе держыть; отъ пальци послыне, щобъ тисто не прыставало, та й вщипне тиста, та на сковороду ув-олію, ажъ шкварчыть! та заразъ и пряже, й подае, а вже олію не скупыться, бо такъ зъ пальцивъ и тече, тилькы знай обсмоктуе. Тутъ же биля неи продавалася терта кабака и тютюнь у папушахъ; а тамъ—зализный товаръ: пидковы, гвиздочки, сокыры, пидискы, ухнали и усе, чого треба. А тутъ вже—лавкы зъ краснымъ товаромъ для панивъ: струковатый перець на ныхкахъ, родзынкы, хвыгы, цыбуля, усякыи слывы, горихы, мыло, медянычкы, свичкы, тараня ще по весни зъ Дону навезеная, и суха, и солона; кав'яръ, оселедци, яловычына, нижкы, шпылькы, голкы, гаплыкы и для нашего брата свынына. Дьоготь и въ шерит-васахъ, и въ мазныцяхъ; продавалысь и сами квачи; а побиля ихъ стоялы бублыкы, буханци, горохвяныкы, гречаныкы; носылы у ночовочкахъ печеню, шматкамы покраяну: на скільки тоби треба, на стилькы й беры. А тамъ купама капуста, бурякы, морква огородня—а хатньои наши жинкы не продають, держать про нужду на нашу голову—цуръ їй! Тутъ же бувъ хринъ, рипа, картохли, що вже швыдко хлибъ святой зъ свита божого женуть. А тутъ зъ Водолагы горшкы, кахли, мыскы, покрышкы,

гלчыкы, кухлыкы... та я-жъ кажу: нема того на свити, чого не було на тому ярмарку, и якъ бы грошей до сына, то накупывъ бы усього та йивъ бы цилисинькый годъ! А що ще обиддя, колисъ! вѣя, двѣйла, люшни! Булы й свыты простого уразивського и мыльного сукна; булы кожухы, усяки поясы, шапки и козацкы, и каплоухи. Бувъ и дивчачый товаръ: стричкы, скиндячкы, сергы, баевы юпкы, плахты, шыты рукава и хусткы; жиноцкы очипкы, серпанкы, запаскы, караблукы, рушныкы, и шыты и зъ мережкамы; щиткы, гребни, дныща, веретена, силь товчена, глына жовта, запанкы голов'яни; перстни, черевыкы... ажъ утомышся розказуючы. Чого то тамъ не було!

А промижъ такои пропасти товару, що то народу було! Крый Маты Божа! Ще трохы чы не бильшь, нижъ на Воскресеніе ув-утрени, якъ Хрыста дочытуються, або на Іордани; такъ що й протовпытыся не можна. Той купуе, той торгуе, той божаться, той прыциняється, той спорыть, той товариство склыка; той на жинку гука, ти лаються, ти йдутъ могорычи запываты; жиноцтво щечече, уси разомъ розказують и ни одна не слуха; старци спивають Лазаря, кобылы ржуть, колеса скриплять; той возомъ йиде та крычуть: „пó глыну, пó глыну!“ а назустрічъ йому выкрыкуе: „пó горшкы пó горшкы!“ Диты, погубывшы материвъ, пыщать; тамъ скавучыть собака, тамъ прыдушылы порося: выжчыть на весь базарь, а свиня, хрюкаючы, пробирається промижъ народомъ; тамъ перекупкы хватають за полы парубкивъ та школяривъ: „Ходы сюды, дядюшка!—крычать:—возьмы въ мене, паныченьку! Отъ бублукы гаряченьки, зъ мачкомъ... Отъ паляныця легесинька, тилькы що зъ печи...“ та-та-та-та, та й не розберешъ, що воны тамъ и крычать, бо усюды гомонять, стукотять, крычать... точнисинько, якъ у млыни, якъ на вси меле и товче! А тамъ чуты скрипка гра зъ цымбаламы: Матвій Шпонъ та продавъ силь, роштытавъ и грошыкы вчыстывъ, та й нанявъ троисту и водыться зъ нею по ярманци. Вже й шапки кат-ма, десь кынувъ ѝи на когось, та й видбигъ. Иде и спивае, а де калюжа, тутъ и вдарыть тропака. Забрызкався, захлюстався... эге! та не мишай йому! Винъ гуля! У одній руци пляшка, а у другій чарка; кого не зустрине:— Пый, сучый сыну, дядюшка любезный! пый! Матвій Шпонъ гуля! пый у його голову, щобъ ты подавывсь! Будь здоровъ на многіи лита!“ Выпье и поштуе його; колы той не схоче, такъ до долу горилку вылье, а його лае-лае та й стане другого поштуваты. Отсе жъ ще

не зовсимъ допывъ зъ пляшки, заразь пляшку обь землю и гука: „Шынкарю! подавай Шпоню знова. Музыка, грай!“—та й пишовъ дальшъ. Иде и побачывъ дигтяривъ. Шубовсть у шеритвась зъ чоботамы зовсимъ и крычыть: „Дигтярю, не журысь! Шпонь видвича грошамы!“ та й выкыне йому зъ кышени повнисиньку жменю грошей, а самъ знову крычыть: „Не абедно? Не мишай же Музыка, грай!“ Та й стане хлюпаться у дьогтеви, якъ мала дытына у калюжи. Шо то, якъ чоловикъ у щасти та у радости! Чого то винь не выдума? Ничого не жалуе, и ни обь чимъ не жалкуе!

А тамъ, чуты, ведмидь реве и танцюе, а цыганъ выкрыкуе: „а ну, Гаврылку, якъ старіи бабы п'яни валяються?...“ Цыганка ворожыть та прыговорюе: „и щаслывый, уродлывый; чорнява молодыця за тобою вбывається; положи жъ п'ятачка на рученьку, усю правду скажу...“ Цыганчата танцюють халяндры та крычать не-своимъ голосомъ, мовъ зъ ныхъ чортъ лыка дере. Старый цыганъ туды жъ зъ своею шкапою. Знай божыться и жинкою, и дитьмы, та проклына свою душу, и батька, и матирь, а усе затымъ, щобъ стару, слипу, сапату и зъ выбытою ногою кобылу продаты замисць молодой, здоровои. Та якъ обступлять нашего брата цыганське навожденіе, такъ не знаешъ, шо й робыть. Якъ напустять ману, такъ и самъ бачышь, шо шкапа трьохъ денежокъ не стоить, та тилькы дывышся та лупаешъ очыма и не знаешъ, куды видъ ныхъ дитысь. Той божыться, другый суне тоби у руку обротъ зъ шкапою, третій тягне зъ твоеи кышени хустку, де гаманецъ зъ грошыма зав'язаный, а сей вже и здачи дае, та уси гуртомъ волочатъ тебе пидъ ятку мого-рычи запываты. Такъ шо, я жъ кажу, поky схаменешся, дывысь: хотивъ свое ледашо продаты, а прокляти цыганы всунулы тоби у руку таку патыку, шо й скипкамы гыдко узяты; та за таку цину виддалы, шо можна бъ, бува, и вола купыты; та ще жъ за мои гроши и горилку купувалы и пылы; а дали, замисць дякы, у вичи насміялысь: „Шкапа твоя,—кажуть,—трохы, чоловиче, не добача; такъ купы ій окуляры та й почепы на очи, якъ панычи у городи носять, то ще потягне...“

Отъ таке-то тамъ було, шо й росказыты усього не можна. И усякый народъ, хто тамъ не бувъ, шо йде биля того салдацького патрета, усякъ шапку зниме та й скаже, або: „добры-день“, або: „здрастуйте, господа служба!“ а служба ни-чычыркъ: стоить соби гарненько, и пальцемъ не кывне, и очыма не по-

веде, и усомъ не моргне. Таки ништо, ништо не вгадавъ, що то намальований. А Кузьма Трохымовычъ, сыдучы у свой ятци, бачывъ сее все, та й дума: „добре наше дило; побачымо, що дальшъ буде.“

Ажъ ось, де узаявся салдатъ, та вже справжній салдатъ и живисинькый, отъ якъ мы зъ вами. Ходыть винъ по базарю, вызыра-вызыра... и вже одынь рушнычокъ у молодычки зъ купы и вчыствъ и у кышеню запакувавъ; стягнувъ у чугуивськой перекупки бумажну хустку, таку, що гривень шистъ стобитъ; видризавъ зъ воза и винокъ цыбули и заразъ за пивъ цины й продавъ; та усе такъ хытро та мудро зробывъ, що ни жоденъ хазяинъ и не счувсь. Дали прыйшовъ, де груши продають,—бачыть, що пры возахъ сами хлопци та й ти роты пороззявлялы и дывляться на ведмедивъ. Винъ такы й положывъ руку на мишокъ—ништо не баче; потягнувъ його до себе—ништо не баче; положывъ гарненько на плече—ништо не баче... та не озыраючысь, и чкурнувъ, куды йому треба! Ажъ ось кынулось хазяйство, бачать, що москаль безъ спрося узаявъ повнисинькый мишокъ грушъ, та й пре його, мовъ свое; разомъ гукнулы на нього, та й побиглы за нымъ у догоню. Нехытрый же й москаль! Чымъ-бы навтикача, а винъ иде соби любенько, мишокъ зъ грушамы несе, та й мугыче соби пидъ нисъ писеньку; а тутъ його за мишокъ—сипъ! „На-що ты груши узаявъ, сякый-такый сыну?“—пытаються його ув-одынь голось. Стоить сердега, очи вывалывъ, мовъ баранъ, дали озырнувсь, та й каже: „Нѣшта то ваши груши-ста?“—Адже жъ не чьи, якъ наши.—А винъ якъ крыкне на ныхъ: „Ахъ вы хахлы безмозглы!... (а заразъ лаятысь! щобъ то перше роспытаты та тоди бъ вже и лаявсь, скилькы хотивъ). А зачымъ вы,—каже,—мени тагда не сказалы, какъ я зъ воза мишокъ узаявъ?“—та до ныхъ зъ пенею: „Вы,—каже,—зиваете по старанамъ, а я вотъ нисъ-нисъ, да вота какъ умарылся, да амуныцю патѣрь. Вотъ вышъ, мундѣрь запачкаль! давай сюда деньги на вычыстку“. Наше хазяйство щобъ-то и сюды и туды, такъ де жъ! ни прыступу, та ще й лае. А дали ухватывъ за комиръ и тягне, и крычыть: „давай на вычыстку, та за праходку; я казенный мундѣрь патѣрь и сапагы тапталъ, давай та и толька!“ Наши ни видхрыстяться, ни видмоляться: „цуръ тоби,—кажуть,—батечку! здилай мылость, господа служба, озьмы соби и груши зъ мишкомъ, тильки цуръ тоби—

видчепысь и пусты!“ Такъ де! Такъ реп’яхомъ и узявсь и каже: „Мынѣ чужово не наџа; не хачу вашыхъ грушъ, а подай маѣ...“ Що тутъ на свити робыты? Ище такы подумалы сякъ-такъ, щобъ вывернутысь: хотилы йты до волосного правленія, такъ москаль не тїи спива: „Еонѣ мая каманда!—та й показуе на салдацькый патреть:—пайдѣмъ икъ нѣму“. Наши бачуть, що неперелывкы, страшно! кынули йому п’ятыалтынного — такъ ни: веды до яткы, поставъ за проходку кварту водкы. Ничого робыты, поставылы, абы-бъ видчепывсь та не вивъ до салдата, що зъ оруожомъ стоить. Якъ же описля розслухалы та роздывылысь и видгадалы, що то салдатъ мальованый, такъ ажъ объ полы вдарылы рукамы, та—фить, фить! посвысталы, та й пишлы до во-зивъ. А Кузьма Трохымовычъ у свой ятци сміявсь-сміявсь, що ажъ качається, а дали каже: „охъ!“ та й сивъ, зложывшы руки, прыглядатысь, що ще буде за кумедія.

Уже було геть-геть. Ось и дивчата зибралыся йты на ярмарокъ, бо усе пиджыдалы, щобъ поридшало народу на мисти; а то, якъ у тисноти, такъ думалы, що ихъ не такъ и розглядя-дять. Ось и тягнеться нызка ихъ, та усе на пидборъ: одна видъ другои чорнявїйша, одна видъ другои краща. Порозряжувани такъ, що Господы! Середу-дня сонечко прыгрило, такъ воно й тепленько: отъ воны и повыхоплювалысь безъ свытокъ, въ самыхъ баевыхъ червоныхъ юпкахъ, що такъ якъ макъ цвите! Скиндячки на головахъ усе по-харькивськы положени, косы у дрибушкы позаплитувани, и жовтымы гвоздыкамы та барвинкомъ позаквитчувани: у сорочокъ и рукава, и ляхивкы повышывани та повымережувани; на шыяхъ намыста у кожної разкивъ по десять, колы ще не бильшь: ажъ голову гне! Золоти дукаты та срибни хресты такъ и сяють; плахты картацьки, запаскы и шовкови и колицчасти, поясы каламайкови; та уси якъ одна у червоныхъ черевычкахъ и у билыхъ та у сынихъ панчишкахъ. А за диломъ же воны й выйшлы? А якъ же? Вытришкивъ купу-ваты, та щобъ чы не пожартують парубкы зъ нымы. Еже звисна дивчача натура, хочъ у панстви, хочъ у мужыцтви.

Отъ ходять по ярмарку, де-що соби выгдують и регочуть-ся; якъ одна—зырк! та й каже ныщечкомъ: „Дивчатка! дывитесь: у насъ постой, салдаты!“—Брешышь! Де ты ихъ уздрила?—пытаются и розглядяють усюды. „Та он-де, он-де, биля дигтярной лавкы стоить зъ оруожомъ калавурный...“—Такъ и йе!—гукнулы

уся, та й почалы щебетаты та сміятыся, зь мисця на мисце переходять: то одна одну пха, то буцимъ спотыкаються; а самы знай озыраються, та якъ тии павы выхыляються, щобъ салдаты до ныхъ озырнувся, та зачепывъ бы котру. Оттуть бы имъ и лахва; тутъ бы вони й стали його распытуваты, чы тутъ проходъ, чы постоемъ? оттуть и сказаны бь йому, щобъ зь товариствомъ прыходьлы до ныхъ на вечорныци, бо вже вони дуже давно бачылы що путне, а свои парубкы остылы и обрыдлы.

Отъ и вызвалася зь ныхъ Домаха та й каже: „А трывайте лышень, я пиду побилы його, та вже жь не я буду, щобъ винъ мене не занявъ; ось дывитесь лышень. Та глядять, колы треба буде, то видкыкайтесь до мене“. Отъ и пишла, буцимъ то й не вона. То сюды, то туды озырнеться, то писенькы пидъ нисъ соби мугыче, то хусточкою помахуе, то нахылыться пидв'язку пидв'язуваты... отъ вже и до салдата доходыть, та неначе зь кымъ-небудь и розмовля: „Де то тутъ шпалеры та шумыха продается?... Колы бь мени хто показавъ?...“ та й заспива соби нышкомъ... О! що то вже за дивка! Вона не знала, якъ пидъ кого пидвернутыся? Вона не вмила, якъ кому прышвы прышыты? Ну, ну! И проворна, и жартовлыва була, та такы и свита выдала: ажъ два годы у Харькови по мойкамъ заробляла, такъ ии вже не вчыты: усе знала.

Якъ побачылы подругы, що вона вже блызенько билы салдата, а винъ ии ще й не зачипа, мабуть не бачыть, та й гукнулы до неи разомъ: „А куды ты, Домахо, пишла?“ А вона билы салдата стоить и хусточкою махае, та голосно и крычыть: „Ось куплю шумыхы на квиткы, колы який чортъ не перепыне“. А нашъ салдаты стоить; ни зачипляе, ни перепыняе и нычымъ ии не займае! „Що за недобра маты?—думае Домаха:—такы билы самисинького його йшла, а винъ мене и не займа. Хиба не сміе, чы що? Та вже жь вернусь ще...“ Отъ и вернулася и такы билы самисинькыхъ його нигъ иде... и впустила хустку, буцимъ загубыла, думаючы, що салдаты гукне на неи, щобъ вернулася и пидняла хустку; отъ вона тутъ зь нымъ и заговорила бь и пожартувала, а тамъ бы и пишылы лады... Не зь чорта жь хытра й Домаха! Такъ що жь бо? Хустка лежыть, а салдаты и волосомъ не двыга. Стала наша Домаха та й оглядается и каже голосно: „Охъ мени лыхо! загубыла хустку...

колы бѣ хто пиднявѣ та видавѣ, то я вже знаю, якъ бы йому подякувала!“

Озырається сердешна и погляда зпидлоба, та ба! Стоить салдаты и на хустку не дывыться. Нигде Домаси дитысь: треба вертатысь... Отъ бы то и пидбига, и выжыда, и каже и говорыть: „Отъ беда! лежыть моя хусточка бия самисинького салдата... Якъ тутъ узятъ?... Я боюсь, щобъ винъ мене не вхопывѣ, або щобъ зъ оружжа не застрельвѣ...“ Пидйшла, и нахыляється, и не нахыляється; и бере бѣ то й не бере... а усе выжыда салдата... Такъ що жъ бо: не на такивського наскочыла! Дали нахылылась и простяга руку, неначе не йившы, а сама усе дывыться на його... а дали якъ прыдывылась... якъ зарегочеться на усю вулицю... а дивчата и видизвалыся до неи: „А що винъ тоби тамъ говорыть? Домахо, Домахо! Кажы-бо, що винъ говорыть!“—„Але, говорыть...“ крычыть Домаха, та скилькы зря видтиль, та за смихомъ и слова не вымовыть.

— Що... що таке?... що винъ тоби сказавѣ?—обступывшы дивчата Домаху ув-одынѣ голосѣ выпытуютъ.—„Эге що казавѣ?—каже Домаха:—то не жывый салдаты, а то його парсуна!“—Йо!—гукнули дивчата и пидбиглы розглядаты: ажъ справди намальований! Реготалысь-реготалысь: выгадувалы де-що, та й пишлы геть по ярмарку. А сее чувшы, и багато де-хто пидходылы, вже не боячысь: розглядатыся, роздывлятыся, та й скажутъ: „такъ и йе, що намальований!“—та й пидуть соби.

Посмйавшысь зъ сього добре Кузьма Трохымовычѣ, дали подумавѣ, що вже пора зниматы свого салдата та укладатысь на визѣ и чухраты до-дому... ажъ ось почувѣ крыкѣ, галасѣ, тупотню, регитѣ, писни, сопилку... та мерщій и прысивѣ у ятци.

То наступало парубоцтво: шевчкы, кравчкы, ковали, свытныкы, ганчари и зъ усякого ремества бурлацтво, наймыты видѣ хазяйства, батькови сыны—зібралыся на ярмарокѣ погулять. Ище з-ранку, хто попродавѣ свій товарѣ, а хто, покупывшы чого кому треба и попывшы могорычи, теперь, попидголювавшысь любенько, понадивалы хто нову свыту, хто кытаеву юпку, хто ще батькивськый, хочѣ и старый, та жупанѣ, попидперизувавшысь шпетненько хто каламайковымѣ, а хто й суконнымѣ поясамы, понадивалы на пидголени головы шапки козацкы зъ решетыливськыхѣ смушкывѣ, то зѣ червонымы, то зѣ зеле-

нымы, то зъ сыними вершкамы; у тяжыновыхъ штаняхъ, у юхтовыхъ чдботахъ зъ пидборамы, а хто й у шкаповыхъ, та такъ повымазуваныхъ, що дьоготь такъ зъ ныхъ и тече, а пидковы трохы не на п'ядь. Отъ, позакручувавши вусы, йдуть лавою, зъ боку-на-бикъ перевалюються, руки розмахують, люльки тягнуть, та що йе голосу, ажъ крывляться та жмуряться, спиваючы московськои писни: „*При данилуцьци стояла*“; и де йдуть, то такъ видъ ныхъ люде и розступаються, бо вже не попадайсь имъ на дорози ништо: чы перекупкы зъ коробкамы, чы москаль зъ квасомъ, чы слипци зъ поводитаремъ, чы баба стара, чы дивка молода имъ на зустричъ,—никому нема розбору, не вважають никого, такъ усякого прямо лавою и пруть, и мнуть, и зъ нигъ валяють; а самы й байдуже; неначе и не бачать ничего и буцимъ-то й не воны.

Отсе то воны, заздривши дивчатъ, потягнулы за нымы, щобъ такъ стиною на ныхъ и наперты; а якъ воны розбижаться, такъ тутъ и ловыты, и пожартувать, и поженыхатысь... Звисно, молодецьке, парубоцьке дило! А щобъ ихъ хто мигъ зупыныты? Ну, ну! кусала така! Воны усею громадою не разъ и самому пысарю давалы такой пынхвы, що на-сылу прочхавсь; а десяцьки такъ-такъ видъ ныхъ и ховаються по бур'янахъ та за плотамы. Такъ тутъ вже ничего!... Усякъ имъ поважа: „нехай, каже, хлопци нагуляються: бильшъ копы лыха не нароблять“.

Отъ идуть, и якъ накнулы окомъ на дивчатъ, и пишлы побияля мальованого салдата, а ихъ ватажокъ, Терешко-швецъ, знявъ передъ нымъ шапку, та й каже: „Здрастуйте, господа служба!...“ Тутъ якъ зарегочеться народъ, и перекупкы, и купци, и ти, що пры возахъ, та якъ крыкнуть на його: „Тю-тю, дурный! Та то не жывый, то намальованый. Хиба тоби повылазыло? Отто оглашенный, не розбере...“

Напикъ же панъ Терешко ракивъ, якъ и самъ розглядивъ, що справди салдатъ намальованый и що увесь базаръ зъ його глузуе! „Теперь, дума сердега, не буде мени просвитку; будутъ мени сміятысь и черезъ сее не знать що будутъ прыкладаты.—Йо не йо! що тутъ мени на свити робыты?“ Стоить зажурывшысь, та й дума. А дали схаменувся, зареготавсь, та й каже: „Буцимъ я й не бачывъ, що се не жывый, а що се тилькы патретъ. А поклонывсь йому затымъ, щобъ подратувать зъ маляра!... Чы такъ же то малюють? О! бодай його мара малювала! Се й слипый розглядыть, що се патретъ, а не жывый чоловікъ...“

Хиба тутъ булы такы дурни, що прыймалы його за живого? Не знаю!... Тьфу! чор-зна-що й надряпано. Дивитесь, люде добри! хиба такъ шыеться чобитъ? Я швецъ на все село; такъ я вже знаю, що халява ось-якъ бува (та й ставъ пальцемъ по патрету надряпуваты); отъ и въ пидборахъ брехня; та й пид'йомъ не такъ... та такы и усе не такъ. Цуръ йому! пайдёмъ, хлопци, дальшъ; намалювавъ же якийсь-то дурень...“ Отъ и пишлы соби своєю дорогою, и Терешко дуже радый бувъ, що спокутувавъ изъ себе биду.

Та й закрутивъ же носомъ нашъ Кузьма Трохымовичъ, неначе тертого хрину понюхавъ! Зъ биса бо йому досадно стало, що увесь ярмарокъ, и що то на мисти народу було, такы мабуть душъ зъ п'ятдесятъ, колы ище не бильшъ, та уси жъ то до йедыного, уси не пизналы, що салдатъ намальований, а думалы, що жывый; а тутъ, чортъ його зна, видкиля узявся швецъ та й закепкувавъ його роботу ни на що. „Се вже, каже соби, курамъ буде на смихъ. Я такы, правда, объ чоботахъ не дуже й доглядавсь; може воно що-небудь и не такъ. Я тилькы й старавсь, щобъ йому тварь, и щобъ винъ увесь, и „мундѣръ“, и оружжо, щобъ такъ було неначе живе, а объ чоботахъ и байдуже; бо не думавъ, щобъ хто вже туды ставъ пыльно доглядатысь, де и нужды мало, и куды не усякъ и дывытсья. Нехай же такъ буде, якъ швецъ каже: перемалюю, щобъ и його уконтентуваты и щобъ ніякого хвалшу не було у мой роботы“.

Вылизъ изъ своєї яткы, доставъ палитру зъ красками и пензиль, пидмалювавъ, якъ тамъ швецъ надряпавъ, та й вп'ять поллизъ, та й каже: „Нехай пидожду, покы краска пидсохне, а тамъ и вбиратымуся до-дому. Теперъ швецъ не скаже, що не такъ чобитъ намальований“.

Ажъ, гулькь! Терешко зъ парубками, не догнавшы дивчатъ, вернулись навпереймы, и йдуть вп'ять побиля салдацького патрета. Отъ одынъ парубокъ розглядивъ його, та й каже: „Дывись, Терешку! маляръ тебе послухавъ; бачъ, перемалювавъ чобитъ, якъ ты сказавъ“.—„Эге! ище бъ то й не послухавъ?—сказавъ Терешко, пидсунувшы шапку на саме тим'я и узявшысь у боки:—*Я вже сылу знаю и заразь побачу, що не до шмыгы!*“ А якъ йому и доси досадно було на маляра и на патретъ, що черезъ ныхъ йому люде сміялыся, отъ и думавъ ще такы занехаять, щобъ маляра збыты зъ пантельку и щобъ народъ думавъ,

шо винъ вельку сылу у малярстви зна; посвыставшы й каже: „Отъ и сього не втерплю, скажу, бо вже бачу, шо не такъ. Чоботы теперь якъ чоботы, якъ я навчывъ; такъ „мундѣрь“ не туды дывыться. Треба, щобъ рукава ось такъ...”

— *А зась не знаешъ?*—обизвався узьма Трохымовычъ зъ свои яткы, — *швецъ знай свое шевство, а у кравецтво не мишайся!*

Якъ же зарегочеться увесь базарь, слухаючы сюю кумедію, и шо Кузьма Трохымовычъ такъ видризавъ Терешку-шевцю! Якъ пиднялы Терешка на смихъ! Реготалысь зъ його, реготалысь, та такъ же то, далеби, шо не то шо, шо ажъ за ричкою чуты було. А Терешко зостався, мовъ облызаний, та якъ потягне не оглядаючысь, то ажъ забигъ не знать куды. Кузьма жъ Трохымовычъ тыхенько соби посміявшысь, та зибравшысь зъ патретомъ и зъ усимъ своимъ крамомъ, пойхавъ до свого пана, та по уговору грошыкы и горилочку зъ його зчыстывъ, та й правъ.

Ярмарокъ розійшовсь. Тилькы вже Терешкови ввирвалась нитка верховодыты хочъ на вулицы, або на вечорныцяхъ, або и у шынку. Тилькы шо забаянтрасыть, а тутъ йому хто-небудь и видриже: „*Швецъ знай свое шевство, а у кравецтво не мишайся!*“—то такъ языкъ и прыкусыть, и вже ни-чычуркъ.

Отъ и вся!

